

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ : ศึกษากรณี การใช้น้ำในภาคเกษตรกรรม
ชื่อผู้เขียน	ภาณุวัฒน์ เครือทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีของสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำ และสถิติการใช้ทรัพยากรน้ำในประเทศไทย รวมถึงปัญหาในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำภาคเกษตรกรรม ว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่นั้นจะสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำบทบัญญัติอันเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิการใช้ทรัพยากรน้ำของกฎหมายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งยังครอบคลุมการใช้ทรัพยากรน้ำ อันจะนำมาซึ่งการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้มีสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำต่อไป

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำในภาคเกษตรกรรม เช่น พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482 และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ไม่สามารถเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรได้ ประกอบกับประเทศไทยไม่มีมาตรการใดที่ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ อันเป็นการกำหนดถึงความแน่ชัดในความเป็นเจ้าของทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้เหมาะสม อีกทั้งไม่มีกฎหมายใดเลยที่กำหนดถึงสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำไว้โดยตรง ทั้งกฎหมายที่มีอยู่นั้นก็มีอยู่จำนวนมากและกระจัดกระจายทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพของกฎหมายส่งผลให้เมื่อเกิดปัญหาไม่เป็นที่แน่ชัดว่าหน่วยงานใดมีหน้าที่หลักในการเข้ามาแก้ไขปัญหา และอาจทำให้เกิดความทับซ้อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเพราะไม่มีมาตรการใดให้อำนาจกับคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบกับกฎหมายที่มีอยู่นั้นก็เกิดความล่าช้าหลังอันไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ กลายมาเป็นเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ ทั้งไม่มีมาตรการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรเมื่อเกิดปัญหาขึ้น จะได้ทราบถึงกิจกรรมที่เกษตรกรทำ

และรัฐจะได้เข้ามาแก้ไขได้ถูกต้อง ประกอบกับภาครัฐเองก็ไม่สามารถเข้ามาแก้ปัญหาและความขัดแย้งดังกล่าวได้ เป็นเพราะรัฐไม่มีความเข้าใจและใกล้ชิดกับปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ค่าธรรมเนียมในการเรียกเก็บจากการใช้ทรัพยากรน้ำไม่สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงเป็นผลให้เกษตรกรต้นน้ำมีการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างฟุ่มเฟือย ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรกลางน้ำและท้ายน้ำอันจะนำมาซึ่งสงครามแย่งชิงทรัพยากรน้ำได้ในอนาคตอันใกล้

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ: ศึกษากรณีการใช้ทรัพยากรน้ำในภาคเกษตรกรรม โดยให้มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ อันได้แก่พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482 และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ได้ครอบคลุมและเป็นรูปธรรม โดยการออกกฎหมายหรือประกาศเรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ : ศึกษากรณีการใช้ทรัพยากรน้ำในภาคเกษตรกรรม เพื่อให้มีกฎหมายรองรับสิทธิในการใช้ทรัพยากรน้ำ ภาคเกษตรกรรมอันจะนำมาซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีในการจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับเกษตรกรรม เพื่อลดความขัดแย้งอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ รวมถึงผู้ใช้น้ำในภาคส่วนอื่นๆ ด้วย

Thesis Title	Legal Measures Concerning use of Water Resources Right A Case Study of Water Use in Agriculture
Author	Panuwat Kreuthong
Thesis Advisor	Associate Professor Phinit Tipmanee
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

This study aimed to examine definition, history, theoretical concept, rights to access water resource, river basin, and statistics of water usage in Thailand as well as problems in enforcing regulations about the right to access water resource in agricultural section whether the present regulations are effective enough to redress the problems. Moreover, the researcher compared Thai and foreign regulations on the right to access water resource to be a guideline and to improve the present to be more effective and more applicable to the usage of water which could later protect the right of water users.

The results indicated that regulations about the rights to access water resource in agricultural section such as Act of People Irrigation B.E.2482 and Act of Royal Irrigation B.E. 2485 could not solve the problems resulted from conflicts of the usage of water for agriculture. Furthermore, Thailand had no regulations stating about the rights to use water which was the clear definition of any questionable ownership of water being a guideline for effective water management plan. Plus, there had been no law directly stating the access of water. There might be a number of laws but they were scattering which resulted in a lack of unity of the laws. Such the lack caused, when problem raised, ambiguousness for which unit would be responsible to solve the problem and also caused an overlap responsible area of related units because there was no section authorizing the National Water Committee. Moreover, the present out-of-date law was not suitable with the present economy where sufficient agriculture became commercial agriculture. Besides, there was no law requiring the registration of farmers so when problems raised government could solve the problems that the farmers performed. However, government could not solve the mentioned problem and conflict because government did not have a close

understanding with them. Lastly, the fee of the water usage did not reflect the real capital which resulted in the careless usage of water causing problem with farmers who were not close to the water resource. The problem could start a fight of seeking water in the near future.

The research would suggest the solutions to redress such the problems as followings: Study cases in usage of water in agriculture with an amendment of laws about rights to access to water resource namely of People Irrigation B.E.2482 and Act of Royal Irrigation B.E. 2485 to enhance to explicit enforcement by issuing ministerial laws, announcement on rights to use water resource, study cases of water usage in agricultural section which would bring methods to manage water for agriculture in order to decrease the conflicts derived from water usage problem of farmers in different distance of the water resource as well as other people in other parts.